

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 De iis, quæ pertinent ad extraneos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ARTICVLVS III.

Utrum iudicialia praecepta sint conuenienter tradita quantum ad extraneos.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, q̄ iudicialia praecepta non sint conuenienter tradita quantum ad extraneos. Dicit enim Petrus Actuum 10. In ueritate comperi, quoniam non est acceptor personarum Deus, sed in omni gente, qui timet Deum, & operatur iustitiam, acceptus est illi: sed illi, qui sunt Deo accepti, nō sunt ab ecclesia Dei excludendi. Inconuenienter igitur mandatur Deuter. 23. quōd Ammonites & Moabites etiam post de cimam generationem non intrabunt in ecclesiam Domini in eternum. e contrario ibidem praeceptum de quibusdam gentibus, Non abominaberis Idumaeum, quia frater tuus est: nec Aegyptium, quia aduena fuisti in terra eius:

¶ 2 Præ. Ea quæ non sunt in potestate nostra, non merentur aliquam penā: sed q̄ homo sit eunuchus, uel ex scorto natus, non est in potestate eius. ergo in conuenienter mandatur Deut. 23. quōd eunuchus, & ex scorto natus, non ingrediatur ecclesiam Dñi.

¶ 3 Præ. Lex uetus misericorditer mandauit, ut aduenæ non affligantur. dicitur enim Exo. 22. Aduenā non contristabis, neque affliges eum, aduenæ enim & ipsi fuistis in terra Aegypti, & 33. Peregrino molestus non eris: scitis enim aduenarum animas, quia & ipsi peregrini fuistis in terra Aegypti, sed ad afflictionem alicuius pertinet, quōd usuris opprimatur. inconuenienter igitur lex permisit Deut. 23. ut alienis ad usuram pecuniam mutuarent.

¶ 4 Præ. Multo magis appropinquant nobis homines, quā arbores, sed his sunt nobis magis propinqua, magis debemus affectum & effectum dilectionis impendere, secundum illud Eccles. 13. Omne animal diligit simile sibi. sic & omnis homo proximum sibi. inconuenienter igitur dominus Deu. 30. mandauit, q̄ de ciuitatibus hostiū captis oēs interficerent, & tamen arbores fructiferas nō succiderent.

¶ 5 Præ. Bonum commune secundum uirtutem, ē bono priuato preferendum ab unoquoque: sed in bello quod committitur contra hostes, queritur bonum commune: inconuenienter igitur mandatur Deuter. 20. quōd imminente praelio aliqui domum remittantur, puta, qui edificauit domum nouam, & plantauit uineam, uel qui despondit uxorem.

¶ 6 Præ. Ex culpa non debet quis commodum reportare, sed quōd homo sit formidolosus, & corde pauidus, culpabile est: contrarium enim est uirtuti fortitudinis. inconuenienter igitur a labore praelii excusabantur formidulosi, & pauidum cor habentes.

SED CONTRA est, quōd Sapientia diuina dicit Prover. 8. Recti sunt omnes sermones mei, non est in eis prauum quid, neque peruersum.

RESPON. Dicendum, quōd cum extraneis potest esse hominum conuersatio dupliciter. Vno modo pacifice: alio modo hostiliter. & quantum ad utrumque modum ordinandum lex conuenientia praecepta continebat. Tripliciter enim offerebatur Iudæis occasio, ut cum extraneis pacifice communicarent. Primo, quidem, quando extranei per terram eorū transitum faciebant quasi peregrini. Alio modo, qm̄ in terram eorum adueniebant ad inhabitandum sicut aduenæ, & quantum ad utrumque lex misericordiae praecepta posuit. Nam Exod. 22. dicitur, Aduenā non contristabis. & 23. dicitur, Peregrino molestus non eris. Tertiō uerō, quando aliqui extranei totali-

Fter in eorum consortium, & ritum adimit. Et in his quidam ordo attendebatur, non enim recipiebantur quasi ciues, sicut etiam quidam Gentilium statutum erat, ut non recipiantur nisi qui ex auro, uel atauo ciues existunt. Philosophus dicit in 3. Polit. & hoc ideo, quod extranei aduenientes recipiuntur ad id dum ea quæ sunt populi, possent multa petere, tingere, dum extranei non habentes aduenam firmitatem ad bonum publicum, aliqua contrarium attentarent, & ideo lex statuit, ut de quibusdam Gentibus habentibus aliquam affinitatem ad Iudæos, scilicet de Aegyptiis, apud quos nati fuerunt, & de Idumæis filii Esau fratris Iacob, & de quibusdam uerō, quia hostiliter se ad eos habuerunt, Ammonitæ, & Moabitæ, nunquam in consortium populi admitterentur. A malecitis autem, qui eis fuerant aduersarij, & cum eis nullum cognatum habebant consortium, quasi hostes perpetui dicitur Deuter. 20. Bellum Dei erit contra A malec ageneratione in generationem. Statutum etiam quantum ad hostilem communicationem extraneis lex conuenientia praecepit. Nam primo quidem instituit, ut bellum intraretur. Mandatur enim Deut. 20. quōd quando uentur ad expugnandum ciuitatem, offerrentur pacem. Secundō instituit, ut foriter bellum intraretur exequerentur habentes de Deo fiduciam. hoc melius obseruandum instituit, quōd in praelio sacerdos eos confortaret, promitteret auxilium Dei. Tertiō mandauit, ut impedimenta remouerentur, remittendo quosdam ad id qui possent impedimenta praesare. Quartō ut uictoria moderate uterentur parcendo nobis & paruulis, & etiam ligna fructifera regni incidendo.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ hominum gentis exclusit lex a cultu Dei, & ab his quæ ad animæ salutem. dicitur enim Exod. 12. Si regnorum in uestram uoluerit transire, & facere Phasē Domini, circumcidetur masculinum eius, & tunc rite celebrabit, etiam si sicut indigena terre. Sed in temporalibus tantum ad ea quæ pertinebant ad communitatem populi, non statim quilibet admittebatur ratio praecepta: sed quidam in tertia generatione descendit de Aegyptiis, & de Idumæis. Alii uerō perpetuo excluduntur de tertia generatione, sicut Moabitæ, Ammonitæ, & A malecitis. Sicut enim puritate in bono propter peccatum quod commisit, paruuli timeant, & peccare desistant: ita etiam aliquod peccatum gens, uel ciuitas potest puritate a simili peccato abstinere. Poterat tamen spontaneus aliquis in collegium populi admittere propter aliquē uirtutis actum, sicut Iudith de quo dicitur, quōd Achor dux filiorum Ammonitarum positus est ad populum Israel, & omnis mulieris eius. Et similiter Ruth Moabitæ, quæ uirtutis erat, licet possit dici, quōd illa prole tendebatur ad uiros, non ad mulieres, quæ competit simpliciter esse ciues.

AD SECUNDVM dicendum, quōd Philosophus dicit in tertio Politicorum, quod aliquis dicitur esse ciuis. Vno modo simpliciter, & alio modo secundum quid. Simpliciter ciuis est, qui potest agere ea quæ sunt ciuilitatis, dare consilium, uel iudicium in populo. Secundum quid autem ciuis dici potest, qui

ciuitatem inhabitat, etiam uiles personæ, & pueri, & senes, qui non sunt idonei ad hoc, quod habeant potestatem in his quæ pertinent ad commune. Ideo ergo spiritus propter utilitatem originis excludebantur ab Ecclesia, id est, a collegio populi usque ad decimam generationem, & similiter eunuchi, quibus non poterat competere honor, qui patribus debebatur, & præcipue in populo Iudæorum, in quo Dei cultus conseruabatur per carnis generationem. Nam etiam apud Gentiles qui multos filios genuerant, aliquo insigni honore donabatur, sicut *Philosophus dicit in 2. Polit. tamen quantum ad ea quæ ad gratiam Dei pertinebant, eunuchi ab aliis non separabantur, sicut nec aduenæ, ut *dicitur est. Dicitur enim Isa. 56. Non dicat filius aduenæ qui adhæret Domino, dicens: Separatione diuidet me Dominus a populo suo. Et non dicat eunuchus: Ecce ego lignum aridum.

AD TERTIVM dicendum, quod accipere usuras ab alienis non erat secundum intentionem legis, sed ex quadam permissione propter pronitatem Iudæorum ad auaritiam, & ut magis pacifice se haberent ad extraneos, a quibus lucrabantur.

AD QVARTVM dicendum, quod circa ciuitates hostium quædam distinctio adhibebatur. Quædam enim erant remotæ non de numero illarum urbium, qui eis erant repromissa, & in talibus urbibus expugnatis occidebantur masculi, qui pugnaverant contra populum Dei, mulieribus autem & infantibus parcebatur. Sed in ciuitatibus uicinis, quæ erant eis repromissa, omnes mandabantur interfici propter iniquitates eorum priores, ad quas puniendas Dominus populum Israel quasi diuine iustitiæ executorẽ mittebat. Dicitur enim Deut. 9. Quia ille egerunt impie, introeunte te deletæ sunt. Ligna autem fructifera mandabantur referuari propter utilitatem ipsius populi cuius ditioni ciuitas, & eius territorium erat subiiciendum.

AD QVINTVM dicendum, quod nouus ædificator domus, aut plantator uinæ, uel desponsator uxoris excludebantur a prelio propter duo. Primo quidem, quia ea quæ homo de nouo habet, uel statim paratus est ad habendum, magis solet amare, & per consequens eorum amissionem timere. unde probabile erat, quod ex tali amore magis mortem timerent, & sic minus fortes essent ad pugnandum. Secundo, quæ sicut *Philos. dicit in 3. Phys. Infortunium uidetur, quando aliquis appropinquat ad aliquod bonum habendum, si postea impediatur ab illo, & ideo ne propinqui remanentes magis cõtristarentur de morte talium, qui bonis sibi paratis potiti non fuerunt, & etiam populus considerans hoc horreret, huiusmodi homines a mortis periculo sunt sequestrati per subtractionem a prelio.

AD SEXTVM dicendum, quod timidi remittebantur ad domum, non ut ipsi ex hoc commodum conquirent, sed ne populus ex eorum presentia incommodum consequeretur, dum per eorum timorem & fugam etiam ad timendum & fugiendum prouocarentur.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum conuenienter lex uetus præcepta ediderit circa domesticas personas.

AD QVARTVM sic proceditur. Vt, quod inconuenienter lex uetus præcepta ediderit circa personas domesticas. Seruus. n. id quod est, dñi est, ut *Philos. dicit in 1. Politic. sed id quod est alicuius, perpetuo eius esse debet. ergo inconuenienter lex manda-

A uit Exo. 21. quod serui septimo anno liberi abscederent. ¶ 2. Præ. Sicut animal aliquod, ut asinus, aut bos, est possessio dñi, ita et seruus, sed de animalibus præcipitur Deut. 22. quod restituantur dominis suis, si errare inueniantur. inconuenienter ergo mandat Deut. 23. Non tradas seruum dño suo, qui ad te confugerit.

¶ 3. Præ. Lex diuina debet magis ad misericordiam prouocare, quam etiam lex humana, sed secundum leges humanas grauitur puniuntur qui nimis asperè affligunt seruos, aut ancillas: asperissima autem uidef esse afflictio, ex qua sequitur mors. inconuenienter igitur statuitur Exod. 21. quod qui percussit seruum suum, uel ancillam uirga, si uno die superuixerit, non subiacebit pœnæ, quia pecunia illius est.

¶ 4. Præ. Aliud est principatus domini ad seruum, & patris ad filium, ut dicitur in primo & tertio *Polit. sed hoc ad principatum domini ad seruum pertinet, ut aliquis seruum, uel ancillam uendere possit. inconuenienter igitur lex permisit, quod aliquis venderet filiam suam in famulam, uel ancillam.

¶ 5. Præ. Pater habet sui filij potestatem, sed eius est punire excessus, qui habet potestatem super peccantem. inconuenienter igitur mandatur Deuteronomii vigesimo primo, quod pater ducat filium suum ad seniores ciuitatis puniendum.

¶ 6. Præ. Dominus prohibuit Deute. 7. ut cum alienigenis non sociarentur coniugia, & coniuncta etiam separarent, ut patet 1. Esd. 10. inconuenienter igitur Deuteronom. 21. conceditur eis, ut captiuas alienigenarum ducere possint uxores.

¶ 7. Præ. Dominus in uxoris ducendis quosdam consanguinitatis, & affinitatis gradus præcepit esse uitando, sicut patet Leu. 18. inconuenienter igitur mandatur Deut. 25. quod si aliquis esset mortuus absque liberis, uxorem ipsius frater eius acciperet.

¶ 8. Præ. Inter uirum & uxorem sicut est maxima familiaritas, ita debet esse fides firmissima, sed hoc non potest esse, si matrimonium dissolubile fuerit. inconuenienter igitur Dominus permisit Deuter. 24. quod aliquis posset uxorem dimittere scripto libello repudij, & quod etiam ulterius eam recuperare non posset.

D ¶ 9. Præ. Sicut uxor potest frangere fidem marito, ita etiam seruus domino, & filius patri, sed ad inuestigandam iniuriam ad pugnandum, uel filij in patrem non est institutum in lege aliquod sacrificium. superflue igitur uidetur institui sacrificium zelotypiæ ad inuestigandum uxoris adulterium. Numc. 5. sic igitur inconuenienter uidetur esse tradita in lege præcepta iudicialia circa personas domesticas.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 18. Iudicia domini uera, iustificata in semetipsa.

RESPON. Dicendum, quod communio domesticarum personarum ad inuicem, ut *Philos. dicit in 1. Pol. est secundum quotidianos actus, qui ordinantur ad necessitatẽ uitæ. Vita autem hominis cõseruatur dupliciter. Vno modo, quantum ad indiuiduum, prout scilicet homo idem numero uiuit, & ad talem uitæ cõseruationem opitulatur hominis exteriora bona, ex quibus homo habet uictum & uestitum, & alia homini necessaria uitæ, in quibus administrandis indiget homo seruis. Alio modo cõseruatur uita hominis secundum speciem per generationem, ad quam indiget homo uxore, ut ex ea generet filium. Sic igitur in domestica cõiunctione sunt tres combinationes. scilicet dñi ad seruum, uiri ad uxorem, patris ad filium. Et quantum ad omnia ista lex uetus cõuenienter præcepta tradidit: nam quantum ad seruos, instituit

Li. 1. ca. 10. 5

Ca. 1. 2. med. com. 5.